

Diadalmas Neptun, 1892

Olaj, vászon, 75x176,5 cm
Jelezve jobbra lent: f. Lotz K. 1892

Kezdő ár: 5 000 000 Ft / 16 129 EUR
Becsérték: 7 000 000 – 9 000 000 Ft
Estimated value: 22 584 – 29 032 EUR

KIÁLLÍTVA:

• Lotz Károly kiállítása.
Múcsarnok, Budapest, 1905. XII. terem, 340. kép,
katalógus 14. oldal (Neptun szelet rendel címmel)

LOTZ PESTEN

A németországi születésű, bécsi tanultságú egykori Rahl-növendék, Lotz Károly 1872-ben, a *Diadalmas Neptun* festésének évében fiatal kora ellenére már elismert művész volt. A 1870-es évtized elején, hosszabb itáliai és párizsi tanulmányútjait követően, Lotz újabb monumentális munkákra kapott megbízást – számos pesti középület és palota belső és külső dekorációja fűződik a nevéhez, így az egykori Liphay-palota és a Bródy Sándor utcai Ádám Károly-ház freskói és pannói is.

1. Az Operaház 1893-ban
2. A pesti Vigadó a századfordulón

A NEPTUN-TÉMA

Lotz életművében, főként monumentális munkáiban, kiemelt szerepet kaptak mitológiai témájú művei. Már korai monumentális munkáiban, a vörösvári Erdődy-kastély lunettáin (1863, és gróf Károlyi Alajos Múzeum kertre néző palotájának azóta elpusztult előcsarnokában (1864) is megjelentek a sokszor allegorikus mitológiai ábrázolások, de ezek egységes és együttes, program-szerű megjelenítésére először az 1870-es évek elején nyílt módja. Ybl Ervin megfogalmazásában a Liphay-palota és az Ádám-ház mitológia ciklusainál Lotz „először állt szemben valamennyi antik istennel, akik később annyi sikert hoztak neki” (Ybl, 1981, 34.). A Neptun-csoport Lotz mitológiai tárgyú művein többször is felbukkant: a Liphay-palota nagyalakú fríze között (1874.), az Opera nézőterének mennyezetképén (1883.) és gróf Károlyi István palotájának mára csak vázlat formában ismert mennyezet-freskóján (1887.).

KÉPMEGHATÁROZÁS

Diadalmas Neptun pontos leírását megtaláljuk Ybl 1938-as Lotz monográfiájában, a Liphay-palota dísztermében lévő freskófrízek ismertetésénél: „A kép közepén [...] a tenger istene, balkezében háromágú szigony, alakját vörös lepel takarja, előtte sötétzöld köntösben *Amphitrité* fekszik. Mögöttük háttal gyermekük, Triton a *Peg asussal* [...], az istenpór előtt *Boreasz*, a vihar támasztója repül [...]” (Ybl, 1934. 136.) Az egykor báró Liphay Béla tulajdonában lévő, Unger Emil tervei szerint épült Duna-parti épület mitológiai tárgyú falképeit Lotz 1874-ben, két évvel a *Diadalmas Neptun* festése után készítette el. Az azóta elpusztult Liphay-palota belső ábrázolás és képünk több mint közeli hasonlósága alapján feltételezhetjük, hogy Lotz a Neptun-freskó létrehozásánál a már kész táblakép elrendezését és ikonográfiáját követte – a *Diadalmas Neptun* tehát úgy tekinthetjük, mint a Liphay-palota frízének előképét.

STÍLUSKÉRDÉSEK

Lotz táblaképének sajátosságai, a fríz-szerű elrendezés, a nagyvonalú alakkezelés, az aranyalap használata monumentális műveivel mutatnak rokonságot. Már az ábrázolás-táblaképeken csak ritkán előforduló – témája is jelzi, hogy a képünkhöz legközelebb álló műveket Lotz muráliái és pannói között kell keresnünk. A *Diadalmas Neptun*on Lotz monumentális műveinek nagy részéhez hasonlóan, a bécsi akadémiai mester, Karl Rahl falfestészetének és Raffaello ill. Michelangelo freskóinak a hatása érvényesül. A csoport főfiguráinak profil-beállításai, az erőteljesen formált, antik szépségisményeket követő testek, a szoborszerűen kidolgozott izmok Michelangelo Capella Sistina-beli falképeit és Rahl műveit, elsősorban a bécsi Tedesco-palota mennyezetképeit idézik. Az aranyalap használata

3. Lotz Károly mennyezetfreskója a Magyar Állami Operaházban

4. Lotz Károly freskója a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, 1887-1891

5. Lotz Károly freskója a Vigadóban

a 19. század második felének bécsi historizáló festészetének, így Rahl és Hans Makart műveinek hatásáról tanúskodik, a fríz-szerű elrendezés és a kép kompozíciója pedig Raffaello Farnese Galériájának falképeivel hozható kapcsolatba.

ROKON MŰVEK

A *Diadalmas Neptun* kompozicionális sajátosságai már Lotz 60-as évek eleji monumentális munkáiban, így a pesti Vigadó Árgirus sorozatának egyes képein (Árgirus és a három óriás, 1863) és Károlyi Alajos palotájának egykori előcsarnok-mennyezetén is (Apollo és Aurora, 1864) is feltűnnek, de képünk legszorosabb párhuzamait a Liphay-palota freskói nyomán készült Ádám-ház pannói között találjuk. A Bródy Sándor utcai Ádám-ház szintén itáliai és bécsi hatásokról tanúskodó művei közül a nagyterem frízeinek egyike, a *Galathea diadala* (1876) áll legközelebb képünkhöz, mind figura formálását, mind elrendezését tekintve. Lotz későbbi művei közül elsősorban az Erdődy-palota egykori *Lunettáin* (1879) és az Opera mennyezetének Neptun-csoportján fedezhetők fel a *Diadalmas Neptun* stílusvonásai.

Berecz Ágnes